

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 25.08.2025
(протокол №1)

Силабус
навчальної дисципліни
Історія української культури
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	Дошкільна освіта та психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку
Спеціальність	A1 Освітні науки
Предметна спеціальність	A2 Дошкільна освіта
Галузь знань	A Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Викладач (і)	Людмила ЗОЛОТАР
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/zolotar-lyudmyla-mykolayivna/
Контактний тел.	0667966342
E-mail викладача:	zolotar_lyuda@ukr.net
Графік консультацій	в online режимі з використанням дистанційних технологій Zoom, середа 14:35-15:55

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16	14	60	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: культура, цивілізація, етнос, ментальність, язичництво, християнство, літопис, фреска, мозаїка, братські школи, гуманізм, «українське бароко».

Мета та предмет курсу: метою викладання навчальної дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, засвоєння історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації

сучасного українського суспільства. Предмет курсу є історичний розвиток української культури, з її об'єктивними закономірностями, які вплинули на формування світових і національних процесів та сприяли розвитку системи цінностей, окреслили характер культури.

Компетентності та програмні результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності (ФК).

ФК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

ФК-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН).

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПРН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності

Зміст курсу:

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток української культури: від витоків до IX ст.

Тема 1. Вступ до курсу «Історія української культури».

Тема 2. Культура первісного суспільства і давніх цивілізацій на території сучасної України.

Змістовий модуль 2. Історія української культури IX-XVII ст.

Тема 3. Культура Русі, Галицько-Волинського князівства.

Тема 4. Культурні процеси за литовсько-польської і польсько-козацької доби.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Історія української культури з II пол. XVII – XIX ст.

Тема 5. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко.

Тема 6. Українська культура кін. XVIII – XIX ст.

Змістовий модуль 4. Особливості української культури XX ст.

Тема 7. Українська культура і духовне життя на початку XX ст.

Тема 8. Особливості радянської доби в українській культурі.

Модуль 3

Змістовий модуль 5. Специфіка української соціокультурної ситуації сьогодення

Тема 9. Передумови національного відродження української культури.

Тема 10. Культурне життя української еміграції.

Змістовий модуль 6. Постмодерністичні тенденції в сучасній українській культурі.

Тема 11. Особливості та характерні риси українського соціокультурного простору.

Тема 12. Основні тенденції розвитку масової культури в Україні в умовах глобалізації.

Методи навчання: За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні: вправи, практичні роботи, дослідні роботи. За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні. Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно-практичний; частково-пошуковий; пошуковий.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Вивчення навчальної дисципліни «Історія української культури» передбачає підготовку до семінарських занять, опрацювання основної та додаткової літератури, виконання завдань передбачених навчальним планом. Студенти зобов'язані дотримуватися дедлайнів визначених для виконання усіх видів письмових робіт з курсу. Відвідання занять є складовою навчального процесу. Передбачається, що студенти відвідають в повному обсязі лекції і практичні заняття з «Історія української культури». Студенти інформують викладачку про неможливість відвідати заняття.

Політика академічної доброчесності: передбачається, що при підготовці до практичних занять, роботі з джерелами інформації, будуть відсутні всі види академічного плагіату та здобувачі будуть дотримуватися наукової етики, слідуючи положення Кодексу доброчесності університетської

спільноти https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpu1.pdf.

Політики використання ГШІ, то послуговуючись університетським положення https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення іспиту.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Asus Vivobook 15X M3504Y Notebook PC; мультимедійний проєктор Optima GT 1080e; екран; окуляри віртуальної реальності.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Історія України» здійснюється шляхом проведення заходів, які включають поточний контроль: відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання рефератів, написання есе, складання презентацій тощо) та підсумкового контролю в формі екзамену наприкінці семестру з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарських заняттях, якості самостійної навчальної роботи. Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. **Система оцінювання та вимоги:** Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять
Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

- 1 = F (критично низький рівень)
- 2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)
- 3 = E (задовільно)
- 4 = D (задовільно+)
- 5 = C (добре)
- 6 = B (добре+)
- 7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті та плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (100 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (100 балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A
Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (60+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «A», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «B», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «C», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із

допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «Е», 50–57 балів – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);

б) оцінка за залік виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на семінарських заняттях, балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх семінарських завдань і завдань самостійної роботи.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. К.: Знання, 2009. 413с.
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с.
3. Годж С. Коротка історія мистецтв. Л. : Видавництво Старого Лева, 2021. 224с.
4. Греченко В.А., Кислюк К.В. Історія української культури. К.:Кондор, 2016. 352с.
5. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. К. : Ліра-К, 2021. 182с.
6. Історія України та української культури: навчальний посібник / О. Розовик, О. Величко. К. : Медпринт, 2023. 257с.

7. Історія української культури / Т. Мельник, О. Павлова, Т. Місюра. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 340с.
8. Історія української культури:курс лекцій / Ю.С. Сабадаш, Ю.М. Нікольченко, Л. Г. Дабло. Київ:Ліра-К, 2020. 168с.
9. Сабадаш Ю.С. Історія української культури (XX століття) : ілюстрована хрестоматія. Ч.2. К., 2023. 292с.
10. Стилї українського мистецтва XX століття: ар-нуво, ар-деко, авангард / Упорядник Д. Горбачов. К. :Портал, 2024, 272 с.
11. Ткач М. Українська звичаєва культура. К.: Ліра-К, 2024. 592с.
12. Тюрменко І.І. Культурологія. К.: ЦУЛ, 2020. 368с.
13. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. К.: Кондор, 2006. 258с.

Додаткові

14. Галімов А., Шаріпов Р. Українські палаци. Відновлення історії. Золота доба. Харків:Фабула, 2024, 168с.
15. Гейштор А. Слов'янська міфологія. К.: Кліо, 2015. 416с.
16. Горбатенко С. Магія повсякдення давніх слов'ян . Нариси. К. : Академперіодика, 2022. 210с.
17. Курков А. Скарби України. Культурна спадщина. К. ArtHuss, 2024. 256с.
18. Ложкіна А. Мистецтво України (Світ мистецтва). К. ArtHuss, 2025. 272с.
19. Пуголовок Ю. Будівельна справа літописних сіверян. Опішне: Українське народознавство, 2016. 360с.
20. Пустиннікова І. Забуті парки, старі фільварки: мандрівка палацами України. К.: Портал, 2024. 264с.
21. Синиця Є. Перунові діти. Військова справа слов'ян на початку Середньовіччя. К.: Темпора, 2012. 276с.
22. Тобілевич С. Корифеї українського театру. К.: ЦУЛ, 2020. 540с.

Інтернет ресурси

- 23.Локальна історія <https://localhistory.org.ua/>
- 24.Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
- 25.Питання культурології <http://issues-culture-knukim.pp.ua/>
- 26.Укультуре <https://uculture.com.ua/>